

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor
Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et
Divortiis, Dissertationes Tres**

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Cap. III. Clarissimis verbis Paulus I. Cor. VII. improbat Polygamiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

adulterium peccatis annumerent, quæ excludunt hominem a regno cœlorum, 1. Cor. vi. 9. 10. Gal. v. 19. 21. etiam polygamiam, quæ sub adulterio comprehenditur, illis annumerarunt. Quemadmodum mox pluribus probabimus ex 1. Cor. vii. Eph. v. & 1. Tim. iii. Apostolos ita verba Christi intellexisse.

XIX. Concludit tandem Ath. Vincentius, verbis illis Christi Matth. xix. 11. ἔ πάντες χωρῆσι τὸν λόγον τῆτον *Non omnes capiunt hunc sermonem*, quæ applicat antipolygamis. *Plerosque enim rusticantes cerebrum humoribus crassissimis impeditum gerere, ut non possint intelligere, quæ sunt spiritus Dei; alios præconceptis opinionibus imbutos, ut ad veritatem amplectendam fere plane sint inepti; alios in conscientia convictos confiteri nolle veritatem, ne odium incurrant; alios ex malitia veritatem evertere.* Egregia conclusio & reprehensio. Christus adhortatur ad castitatem & cœlibatum, & in eo ponit, quæ sunt spiritus Dei; noster vero polygamus non tantum ad matrimonium sed & pluralitatem uxorum hortatur, & in voluptatibus carnis ea, quæ spiritus sunt, ponit.

CAPUT III.

Clarissimis verbis Paulus 1. Cor. vii. improbat polygamiam.

Misso argumento ex 1. Cor. vi. 16. quo D. Arcuarius pag. 154. polygamiam probat, si vir cum scorto præter suam uxorem sit una caro, polygamia erit licita, quod supra excussimus; videbimus, quid roboris sit in Capite vii. prioris ad Corinthios; Legat quis totum, deprehenderit plurima argumenta contra polygamiam. Plane inuit Apostolus hoc & xi. capite, tale esse inter marem & foeminam relationis vinculum, ut alter sine altera esse nequeat, & unus in alterius corpus potestatem habeat. *Primum* argumentum contra polygamiam occurrit commate 1. καλὸν ἀνθρώπῳ γυναῖκός μὴ ἀπτεῖσθαι *bonum est viro mulierem non attingere.* Non peccat, sed bene facit, qui unam non attingit, quomodo igitur peccabit, qui plures non ducit? quod contendunt polygamix defensores. Apostolus enim loquitur de muliere, non de mulieribus.

Secundum argumentum suppeditat comma 2. δια δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχεται, καὶ ἕκαστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχεται *Sed propter scortationes suam quisque uxorem habeto, & proprium quisque virum habeto.* Non dicit, quisque uxores habeto, sed uxorem,

M m 3

rem,

rem, & quidem suam; & quæque uxor habeto, non plures uxores habento, virum *proprium*. ἴδιον opponitur τῷ κοινῷ. At si vir habeat plures uxores, eas necesse est, habere maritum cum aliis communem, *non proprium*. Nostri propter scortationes polygamiam passim commendant. Apostolus autem non nisi unicam uxorem ad illud vitium vitandum ducere jubet. Qua ratione polygamia infringitur. Qui enim plurium maritus simul existit, unius *proprie* dici nequit. ὅστις ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων τὴν αὐτῆς φιλεῖ καὶ κηδεύεται *nam quisquis bonus & prudens est, suam ipsius amat & curat.*

III. *Tertium* desumitur ex com. 3. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὐνοίαν ἀποδίδωτω. οὐμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. *Uxori vir debitam benevolentiam reddito; similiter autem & uxor viro.* Non dicitur de uxoribus, sed de *uxore*, in singulari, estque reciprocatio, uxori vir, viro uxor, non uxores: εὐνοία *benevolentiam, benignitatem, debitum maritale* significat, quod Syrus reddit ἀγάπην *amorem, quem debet.* Pariter Arabs. Hebræis *תנן* tempus statum vocatur, quod, ut aliquoties notatum, volunt maritis a Deo præceptum Exod. XXI. 10. Prope ad illud nomen accedit, quod Homerus aliique concubitum Φιλότητῳ nomine expriment. Musæus in Erotopægnio v. 222. eleganter *νοχίην Φιλότητα nocturnam amicitiam* vocat. Debiti illius conjugalitatis redditio argumentum saltem est mutui inter conjuges amoris, & mutuae benevolentiae indicium. Et propter hanc debitam benevolentiam uxor maritum a ducendis pluribus prohibere potest. Quamdiu autem matrimonium durat, tamdiu servituti mutuae subjecti sunt conjuges.

IV. *Quartum* extat com. 4. ἡ γυνὴ τῆς ἰδίας σώματῳ ἐκ ἐξουσίας, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ. οὐμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τῆς ἰδίας σώματῳ ἐκ ἐξουσίας, ἀλλ' ἡ γυνή. *Uxor proprium corpus non habet in potestate, sed vir: SIMILITER (Syrus καὶ ἀνάτη pariter etiam) autem & vir proprium corpus non habet in potestate, sed uxor.* Hinc est, quod pater sibi uterum tribuat Job. XIX. 17. *filii uteri mei.* quia venter uxoris etiam viri est, & vice versa. Potestas viri & uxoris ab Apostolo ad usum conjugii adæquata statuitur, & æqualis utriusque obligatio. In cujus igitur corpus unica tantum uxor habet potestatem, vi legis divinæ, ille vi interdicti divini non potest alteri uxori vivente priore, sui corporis potestatem facere. Non enim potest quis conferre alteri, quod amplius non habet, sed pacto perpetuo & irrevocabili jam ante alteri contulit. Jam vero in cujuslibet viri corpus

corpus unica tantum uxor potestatem habet, quod probatur ex hoc loco. Ergo.

V. Quinta ratio petitur e com. 5. Μη ἀποσερέϊτε ἀλλήλους ne fraudate alter alterum, nimirum isto jure alter alterum ne private, ne alter alteri faciat injuriam. Simili fere phrasi utitur Maymonides de Connub, cap. XIV. §. VII. Nefas est uxorem stato tempore defraudare. Id enim si quis uxoris vexanda causa committat, legem violat prohibentem, quæ ita scripta est Exod. XXI. 10. Victum, cultum, & tempus statum ei non detrahent. In polygamia necesse est, alicui fraudem fieri; quia maritus simul cum omnibus versari nequit. Sextum argumentum latet eodem commate, ubi ad tempus abstinentiam quidem permittit, sed ἐκ συμφώνως ex consensu, deinde simul convenire jubet, ne tententur a Satana, propter incontinentiam. Si polygamia Paulo licita fuisset visa, aliud consilium suppeditasset propter incontinentiam. Septimum & similia argumenta suggerunt pleraque commata sequentia, cum primis 10. 11. 12. 13--16. ubi temper in singulari numero de uno viro & una uxore. Non suadet Apostolus, ut si uxor sit infidelis, maritus superinducat fidelem. Adde com. 27. 28. 33. 34. 39. Quod si monogamia tot curis, laboribus & incommodis est exposita, multo majoribus exposita erit polygamia, quia crescentibus causis crescunt effecta.

VI. Excipit 1 Theophilus cum Athanasio *Thesi* LXXXVI. & Arcuarius p. 147. contra argum. 2. ex com. 2. Singularem numerum nihil probare, nec proprium semper inferre proprietatem in 4. modo, non enim esse contra naturam proprii, ut hic sumitur, pluribus esse commune, uti ex Rom. XIV. 4. *Servus cadit suo proprio Domino*, non inferendum, quod ille Dominus non possit & alios habere servos. Pluralem rerum numerum proprietati non esse contrarium, uxorem ita propriam esse marito, ut suum corpus alteri communicare nequeat, maritum vero non eodem pacto esse proprium suæ uxori, ut suum corpus alteri communicare non possit. Addit Ath. Vincentius p. 520. inveniri ibi duo diversa vocabula ἰδίου & ἐαυτοῦ diversissimæ significationis; Apostolum quidem dicere, *proprium virum* quæque habeto; sed in altera propositione dici, quisque *suam uxorem* habeto, a se possessam, non propriam. Proprium etiam pluribus esse commune, probat ex Matth. IX. 1. Act. I. 25. Joh. I. 11. Rom. VIII. 32. 2. Excipit Theo-

Theophilus Aletheus ad comma 4. Theſi LXXXIV. in illis verbis non eſſe æqualem poteſtatem mulieris & mariti in corpora mutua intelligendam, ſicut illis verbis Chriſti, *Sicut miſit me pater meus, ita ego mitto vos.*, non illico omnibus modis æqualis miſſio filii & diſcipulorum concipienda eſt. Addit Ath. Vincentius p. 505. & Arcuarius p. 151. particulam *ὁμοίως* omnimodam & omnibus numeris abſolutam æqualitatem non importare; & hanc eſſe mentem Apoſtoli, uxorem non habere facultatem a marito, nec maritum ab uxore, ſed poſſidere eam facultatem ab ipſo Deo, vi primæ institutionis. 3. Maritum habere majorem poteſtatem, ex Scriptura probat; maritum eſſe Dominum mulieris, potuiſſe inquirere in virginitatem ſponſæ, Zelotypiam per aquam exercere, repudiare etiam, quæ mulier non poterat. 4. Paulum dicere, mulierem eſſe alligatam viro, quamdiu vir vivit, ita ut non poſſit alteri nubere, nuſpiam autem dicere Paulum, quod vir ſit alligatus mulieri, quamdiu mulier vivit, ut non poſſit aliam ducere. 5. Mulierem quidem habere etiam aliquam poteſtatem in corpus mariti, quoad debitum conjugale, cum non eſt prægnans, & vir non eſt debilis & morbidus. Maritum tamen poſſe ſuum corpus, præter voluntatem uxoris, non tantum cum eſt prægnans, ſterilis, vetula, communicare alteri, ancillæ, ſed & quocumque velit, exemplo Abrahami, Jacobi, Davidis aliorumque. 6. Nihil obſtare, quo minus altera uxor, ob parem contractum maritalem, etiam paria jura & ſine confuſione æque communia habere poſſit (ſicut filii multi æqualia jura reſpectu parentum habent) illud tamen jus mulieris in virum multas pati limitationes. 7. Arcuarius opponit locum Col. III. 18. diſcrimen Apoſtolum facere inter marem & foeminam. 8. Non intelligi com. 5. talem defraudationem, idem contendit. p. 149. qua maritus præter ſuam uxorem etiam alteri poteſtatem dat, ſed qua maritus uxori debitum maritale non præſtat, licet id alteri non præſtaret.

VII. Reſp. ad 1. Supra viſum, Hebræos ita argumentari de Sacerdote Levit. XXI. 14. *אשה תקח* accipiat uxorem in ſingulari, non binas. *Proprium* quod attinet, probandum, id hic non ſtrictè ſumi & inferre proprietatem in quarto modo. Conſequentia & nexus hujus textus contrarium docent. Suidas *ἰδίον* vocat *proprium*, *peculiare quiddam & ab uſu communi remotum*. Concedo, Rom. XIV. 4. & Matth. IX. 1. ſervum ita eſſe proprium Domino, ut tamen Dominus

minus possit habere plures, & civitatem ita fuisse propriam Christi, ut tamen illa communis esset pluribus civibus. Id vero minime locum habet inter æquales, ut Joh. v. 18. Christus vocat Deum *πατέρα ἰδίου proprium patrem*, & ille erat vice versa *ἰδιος υἱὸς proprius filius* Rom. viii. 32. non unus ex propriis, quasi horum turbam haberet Deus, sed qui idem unigenitus Joh. i. 16. 1 Joh. iv. 9. 10. Ex eo, quod dicebat, Deum esse suum proprium patrem, colligebant Judæi, illum semetipsum facere Deo æqualem. Ita hic uxor habet proprium maritum, & maritus habet suam propriam uxorem. Servos autem relatos ad Dominum, non esse comparandos cum uxoribus respectu mariti, supra probatum. Nec ullius momenti est observatio Athan. Vincentii, duo vocabula *ἰδίον & ἑαυτῆ* adhiberi; cum sensus idem maneat. Syrus eam subtilitatem ignoravit, quando utroque membro *ה* adhibuit *ה* uxorem suam *ה* *לבער* virum suum. Pariter Æthiops & Arabs. Ita Cl. Heinsius existimat, Apostolum 1. Thef. iv. 4. *τὸ ἑαυτῆ σκευῶ* vocare uxorem, quod sit *σκευῶ ἰδίον* sicut 1 Cor. vi. 18. scortator peccare dicitur *εἰς τὸ ἰδίον σῶμα* in proprium corpus, quod idem est, ac si diceretur *εἰς τὸ ἑαυτῆ σῶμα*. Addit Arcuarius p. 147. Apostolum mandare, ut propter scortationem quæque uxor proprium virum habeat. Marito autem plures per polygamiam sibi jungente, uxorem non scortari. Quasi vero non eodem modo quisque maritus suam uxorem habere jubeatur, propter eandem scortationem, & is non scortetur plures ducendo.

VIII. Resp. ad 2. in loco allegato Joh. xx. 21. *Sicut misit me Pater &c.* reperiri *καθῶς* sicut, *καγὰρ* ita & ego. Eodem modo Joh. xvii. 18. Hic vero particulam *ὁμοίως* Similiter occurrere, quemadmodum etiam Matth. xxii. 26. xxvi. 35. xxvii. 41. Luc. x. 32. 37. Joh. v. 19. 1. Cor. vii. 22. 1. Pet. iii. 1. 7. & similibus locis. Accedit, quod quamvis non sit paritas personarum & auctoritatis Joh. xx. 21. in eo tamen similes Apostoli Christo dicantur, quod non nisi missi ire debuerint, sicut Christus a Patre missus est. Negat Athanasius, particulam *ὁμοίως* omnimodam & absolutam æqualitatem importare. An ergo Joh. v. 19. *Quacunque Pater facit, hac etiam Filius ὁμοίως* PARITER (vel similiter) *facit*, particula ista non infert absolutam æqualitatem? Credat illud, qui Deitatem Christi negat, nemo alius. Sic Luc. vi. 31. *Prout vos vultis vobis facere homines, ὁμοίως pariter vos facite eis.* Adde 1. Cor. vii. 22. Denique Apostolus 1 Cor. vii. 4. illud argumentum

Nn

non

non ex loco similibus, in quibus aliquando sunt dissimilia, sed ex loco repugnantium desumit: Qui non habet jus & potestatem sui corporis, sed illam contulit in uxorem, is non habet potestatem uxori adhuc viventi superinducendi aliam. Atqui maritus. Ergo. Falsum etiam est, Apostoli mentem hoc in loco esse, uxorem non habere facultatem a marito, nec maritum ab uxore, sed ab ipso Deo. Etsi hoc verum sit, & innuat Apostolus 1. Cor. XI. 11. 12. hic tamen ita non argumentatur, sed loquitur de potestate, quam vi pacti matrimonialis uxor confert marito, & vice versa.

IX. Resp. ad 3. Negari consequentiam, Maritus majorem habet potestatem, est Dominus mulieris, potuit inquirere in virginitatem sponsæ, potuit zelotypiam per aquam exercere, & repudiare uxorem, Ergo habet potestatem sui corporis, ut aliam uxorem, priore adhuc vivente, ducere, eique corporis sui potestatem per novum pactum facere possit. Ad 4. Resp. Etsi Paulus disertis verbis id non dicat, par tamen utriusque ratio est; *Cur enim non eundem sensum habeant, quæ eadem ratione prolata sunt*, ait Cressius *Comment. in 1. Cor. VII.* Dein Christus quoad rem hoc dicit loco ante exposito Matth XIX. 9. Ad 5. Resp. Negari, mulierem habere tantum potestatem in corpus mariti, quoad debitum conjugale, non item quoad aliam uxorem ducendam. Christus enim docet locis citatis, maritum etiam quando actu & de facto ab uxore sua se separavit, citra fornicationis causam non habere potestatem sui corporis talem, ut uxori alteri ejus copiam facere possit. Exemplum Abrahami plane contrarium docuit. Ad reliqua supra responsum.

X. Ad 6. Resp. Contractu sive pacto conjugali semel cum prima uxore inito, maritum non amplius habere potestatem sui corporis, sed uxorem, quod hic disertis verbis docet Apostolus. Contractus ergo cum altera, priore vivente, extra casum in Scriptura designatum, nullus est. Simile a filiis multis eodem jure gaudentibus petiitum huc plane non quadrat. Quia potestas generandi in parentibus nullo jure ad unum actum determinata est, sicut potestas communicandi suum corpus, vi primæ Institutionis conjugii, determinata est ad unam personam. Ad 7. Resp. Discrimen nos facile agnoscere, quod Deus velit uxorem marito esse subjectam, inde tamen non inferendum, maritum habere potestatem sui corporis, ut aliam uxorem ducere possit, ante jam vidimus. Ad 8. Resp. Apo-

Apostolum in genere prohibere, ne se fraudent invicem conjuges, addita exceptione; atqui defraudat maritus uxorem, si plures superinducat. Excipit Apostolus casum jejunii & precum. Atque ita ad tempus plane abstinere suadet ab actu conjugali; & netentur a Satana, has duas personas iterum convenire jubet, quæ omnia repugnant polygamia.

XI. Denique D. Arcuarius eousque progreditur, ut non tantum licitam, sed & mandatam esse polygamiam, doceat *Par. IV. c. 111.* cum *Deut. xxv. 5.* tum *1. Cor. vii. 9.* Locum Mosaicum supra expendimus. Altera objectio ex Paulo pag. 197. vix responso indiget. Qui non plane cœcuit, facile videt, Apostolum cœlibatum & conjugium conferre, quid κρείσσον, γαμήσαι ἢ πυρᾶσθαι, an melius sit nubere, sive nuptias contrahere, quam uri. De polygamia altum silentium. Qui enim suadet abstinere plane a conjugio, etiam ab una uxore, quomodo ille potest præceptum dare polygamia? Adde, Apostolum suasionem uti, non præcepto vel imperio: τὸ δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, ἔ κατ' ἐπιταγήν.

CAPUT IV.

Polygamia simultanea improbat Eph. v. 23. seq. & 1. Tim. III. 2. 12. Ti. 1. 6. non successiva.

Considerationem etiam merentur verba ejusdem Apostoli *Eph. v. 23. sq. & 30. 31.* ubi repetit matrimonii institutionem ex *Gen. 11. 24.* Major hic ex instituto divino inter conjuges conjunctio docetur, quam inter parentes & liberos. Sicut igitur sponsus vel maritus unam sibi jungit sponsam vel uxorem, ita Christus Ecclesiam. Non enim singuli fideles sunt Christi sponsa, sicut sunt ejus membra, sed omnes simul sumpti, seu integra Ecclesia, propter unius ejusdemque spiritus communionem. Præterito autem cœtu infidelium & improborum, unum fidelium cœtum amat Christus, tanquam unicam conjugem. Nam fœdus Dei & nunc conjugale est, ut olim cum Israele, cui ita erat vivendum, ne alii Deo se jungeret, sed solius veri Dei cultui addictus maneret, quale propositum Iosue fuit *cap. xxiv. 15.* & 7000 illorum *1. Reg. xix. 18.* Quemadmodum uxor ea ratione viro adhæret, ut nullius præterea commercium habeat.

II. Si Apostolo polygamia licita visa fuisset, subjectionem uxore

N n 2

rem